

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ali bomo vztrajali?

V odločilne čase stopamo tudi mi krščanski socialisti. Razumljivo je, da morimo te s stališča socialnega vprašanja, ki je za vse delovne ljudi izrazito življenjsko vprašanje, mimo katerega ni mogoče več stopiti, nasprotno to vprašanje ima danes v svetu prvenstveno mesto in vse vojne ter ideologije se sučejo okoli tega. Toda za nas delavce je važno, kdo v največji meri zadosti delavskim težnjam od nosno potrebam. Glejte, zdaj ko se trese Evropa in ko zaradi vojne ležejo v vedno večje stiske, v katerih je delovni človek največji revež, bogataš pa nekam podzavestno čuti bodočnost, ki z njim ne bo preveč milo ravnala, v teh zmedenih časih se zdaj pa zdaj oglasi kak gospod, ki delovnemu človeku obljublja boljše čase. Potem, ko bo vojna mimo... Zaveden delavec dobro razume take obljube, ki prihajajo od tistih, ki so vodili ta družabni red tudi včeraj in predvčerajšnjim, in sicer tako, da so vse skupaj temeljito zavozilil. Razumljivo, da je na prosto dano vsakemu, da verjame tem ljudem, ki s svojega visokega položaja govorejo širokim slojem predvsem zaradi tega, ker jih sedaj zelo potrebujejo, ker hočejo z njimi obdržati svoje postojanke, ki so bile zgrajene na krivici in nepoštenju, kolikor se tiče gospodarstva in tudi politike.

Na drugi strani pa je njih slutnja na podlagi katere govorejo o novih časih in o novi, poštenjši ureditvi, zelo utemeljena, je to beseda, na katero je delovno ljudstvo že dolgo čakalo, še več, danes se že govori o tem, kar je zaveden delavec napovedoval že pred leti, ko se je marsikdo nasmehnil ob misli, da bo končno le prišlo do obračuna. Toda važno je, kdo napoveduje te boljše čase! Ne da bi navduhili te skrbne osebe, moremo mirno trditi, da je le malokdo, ki bo danes ali jutri verjel takim osebam. Ljudje, ki so vodili svoje »ideologije« vse do danes mimo ljudstva, še več, ki so pri vsem svojem delu prezirali delovnega človeka, delavca in kmeta, ti ljudje naj bodo še danes tako pošteni, da naj pri svojem ostanejo. Če so bili še včeraj na primer proti uveljavljanju delavskih zahtev, potem naj to ostanejo še jutri. Naj si namreč ne domišljujejo, da je vedno potrebno to gospo, meščansko kapitalistično vodstvo, ne, brez skrbi si namreč morejo dopovedovati, da je prav danes prišel čas, ko se lomi ves sistem, na katerem je bilo postavljeno evropsko vodstvo, ki je v največji meri vselej in povsod prišlo od zgoraj, od tistih torej, »ki so znalci!

Ko o vsem tem in podobnem razmišljamo skoro vsako uro, se nehote ustavimo tudi pri naših razmerah, odnosno pri naših odnosih do teh vprašanj. Posebno zadnja leta je naše gibanje hodilo na splošno stran od vsega meščanskega. S tem smo dobili izrazito delavsko lice,

Ko smo skozi vsa leta brali in slišali iz našega tiska in naših ust delavsko besedo, ko smo po vsaki utemeljivi o slabem in brezpravnem položaju delovnega človeka izjavili nedvoumno, da bo končno delovni razred le vstal in prišel do svojih pravic, bi bilo danes zanimivo ugotoviti, koliko so to bile le besede brez pravega smisla in življenjskega zvoka. Če bi se namreč v splošno položaj za delavca izboljšal, tedaj bi bila kaka popustljivost na naših zahtevah nekam razumljiva, ko pa je položaj za nas na vsej črti le slabši, tedaj moremo v

Naš gospodarski položaj

Vedno težji in obupnejši postaja položaj za naše delavstvo. Druginja se kar nič noče ustaliti in popustiti. Poleg tega so posamezna podjetja, posebno v tekstilni industriji, začela v večjem številu odpuščati delavstvo zaradi pomanjkanja surovin.

Doslej je stvar še nekam šla, delavci so vsaj delno uspevali in dosegali zvišanja plač. Seveda te niso bile dosežene v takem obsegu, kot se je dvignila druginja, vendar se je nekaj le doseglo in tako vsaj delno skušalo nadomestiti izpadek kupne moči zaradi druginje.

Položaj pa kaže, da postaja borba za zvišanje plač vsak dan težja. Mezdna gibanja postajajo vedno bolj komplicirana in ostra. Sovražnosti vedno večje. Podjetniki trdijo, da zvišanja presegajo vse meje, ki so jim bile v tem pogledu mogoče, delavce pa spet sili druginja, da vztrajajo pri zahtevah na zvišanju plač. V koliko je pa v resnici mogoče ali nemogoče ugoditi upravičenim delavskim zahtevam s strani delodajalcev, pa je posebno danes težko presoditi.

Zaradi teh razmer vedno bolj poudarjajo, da mi v tem evropskem kaosu ne moremo biti izjema. Treba je pač potrpeti in čakati boljših dni. V teh besedah je mnogo resnice. Marsikaj smo že in bomo morali še potrpeti. Toda mi vsi dobro vemo, da bi se marsikaterim neveščostim in težavam lahko izognili. Da bi bili vsi brez težav — to menda vsi prav dobro vemo — v teh razmerah biti ne more. Vendar bi se mnogim neveščostim lahko izognili. Pri tem pa je važno še to: Nekateri lahko potrpe več, drugi manj. Tisti, ki imajo denar, so se z vsem založili in se še vedno zalagajo, drugi spet nimajo za sproti. In teh, ki nimajo nič zalog, ni malo. Ti so največji reveži, in vendar delajo mnogo manj hrupa kot tisti, ki so na debelo založeni z vsem.

Oblast sicer skuša z različnimi ukrepi rešiti te težave in omogočiti, da bi tudi mali človek dobil, kar potrebuje. Žal pa vsi ti poskusi ne rode zaželenih uspehov.

teh odločilnih trenutkih trditi, da je marsikak delavski »borec«, ki se je sicer pošteno boril, a misli, da je zadnje le nekam predrzno tudi v odločilnih časih izjaviti, da se povezanost do kakšne meščanske klike nikoli več in v nobeni obliki ne more obnavljati, da je tak delavski »borec« konec koncev le klecnil ob pogledu na goljufivo prijazno obličje dosedanjega reda. Toda četudi bi se položaj za delovnega človeka v nečem izboljšal, bi bila kakšna popustljivost slabo spričevalo za naše načelno zdržanje in delavsko zavednost. Zrel delavsko gibanje, široki sloji naroda so namreč v svoji notranjosti že tako razviti, da zaradi nujnosti časa in zgodovine ne morejo odstopiti od osnovnih človeških zahtev. Vsaka mlačnost in nedoslednost nas more pred zgodovino samo osmešiti!

Našemu krščansko socialističnemu gibanju trenutno nihče ne more očitati nedelavskega duha, priznati moramo, da kljub temu, da smo prepri-

Zato pa toliko trpimo in to brez potrebe.

Saj so ljudje končno tudi uvidevni in marsikaj potrpe.

Saj ne zahtevamo drugega kot red.

Maksimiranje cen agrarnih proizvodov smo potrošniki n. pr. zagovarjali, da bi se izvršilo takoj, čim so se pojavile prve težave s cenami.

Tako delo pa gotovo najbolj omogoča špekulacijo in t. zv. črno trgovino. In te je danes nič koliko!

Zaradi takih pojavov v našem gospodarstvu se potem ni čuditi, da se malega človeka polašča nezadovoljstvo in skrbi. Namesto, da bi se to skušalo pravilno razumeti in pomagati premostiti težave, za vse to ni razumevanja. Strog nastop je potreben mnogo bolj proti tistim, ki druginjo izkoriščajo in si delajo masne dobičke. Mali človek je le žrtev teh razmer.

Zato več prave stvarnosti v naše gospodarsko življenje in upoštevanja potreb našega malega človeka vobče. Če je danes toliko kritike zaradi razmer, je treba končno tudi ugotoviti vzroke ter jih korenito odpraviti.

O izjavi

V 2. številki »Pravice« smo priobčili izjavo širše seje JSZ z dne 5. januarja 1941.

V tej izjavi mi vodstvo JSZ povedalo nič novega. Kajti na načelih, katere je JSZ poudarila v tej izjavi, je bila ustanovljena in jih ves čas svojega obstoja zvesto čuva ter v dejanju izvršuje.

Vendar pa so padli na to izjavo od neke strani očitki, da pomeni nekatere simpatije marksizmu. Res ne vemo, na kakšni podlagi vidijo neki ljudje v takih načelnih izjavah skoraj revolucionaren akt. Najbrž je vzrok temu strah ali pa živčna prenapetost. V resnici je izjava JSZ utemeljena v krščanstvu samem.

Okrožnica »Rerum novarum« je nesporno velik dogodek v katoliškem svetu. Kdor jo pozna, bo mogel pritruditi, da je zelo znamenita tudi glede delavskih strokovnih organizacij. V tem pogledu je treba poudariti naslednja načela:

Delavstvo živi v tako težkih razmerah, da mu je treba hitro in smotno

čani o delavski smeri, ki jo hodimo, težimo po širšem pojmovanju delavskega vstajenja in zmage. Nič namreč ne pomaga, če je na svetu toliko različnih delavskih stremiljenj, ki so prava, v odločilnem trenutku pa se ne znajdejo, in prav zaradi tega je njihov gibanje tragično za končni uspeh, za zmago delavskih teženj, ki potrebujejo sodelovanje množice, ki si je v teku časa ustvarilo nalogo s skupnimi močmi razumno in obenem odločno zagrabiti usodni trenutek in ga obrniti sebi v korist.

pomagati. Najprimernejše sredstvo pa so delavske organizacije same. Kajti organizacija pomeni družnost, moč, pomeni gospodarski in duhovni dvig članov. Pomeni v hotenju delavstva trdnost, kar lepo poudarja tudi sveto pismo, rekoč: »Brat, kateremu brat pomaga, je kakor trdno mesto.«

Kako prav je imel veliki socialni papež, dokazuje razvoj delavskega vprašanja. Nikjer ni dala moderna država prostovoljno pravic delavstvu, dasi je njeno bogastvo zrastle od dela delavcev. Zelo nazorno poudarja to dejstvo okrožnica, ko govori o pridobitvi dobrin in da je za tako pridobitev vsekakor najbolj uspešno in potrebno delo proletarcev, iz česar zaključuje, »da je najgotovnejša resnica, da bogastvo držav ne pride od drugod, kakor od dela delavcev.«

Dosledno tej resnici bi moralo imeti delavstvo v vsaki državi ustrežajoč položaj tudi v javnosti. Tak položaj bi bil obenem v skladu s pravičnostjo. Vsi vemo, da se vsaka kapitalistična država brani dati delavstvu njegove pravice. Ni je države, tudi tako imenovane demokratične države niso izvzete, ki bi dale delavstvu njegove polne pravice. So sicer države, v katerih ima delavstvo s stališča meščanstva kar dober položaj. Toda tudi do takega položaja je prišlo delavstvo le po dolgotrajnih borbah s pomočjo svojih delavskih strokovnih organizacij. Pa tudi najboljši položaj delavstva v teh državah še ne pomeni, da je v skladu s pravičnostjo, to je, da zavzema delavstvo v javnosti, bodisi v gospodarstvu ali pri upravljanju države, tak položaj, ki bi ustrezal njegovemu doprinosu za blagor države. Do tega je še dolga pot.

Torej delavske strokovne organizacije so nujno potrebne, ker more delavstvo le po njih sodelovati pri reševanju delavskega, to je lastnega vprašanja. S stališča okrožnice so tako potrebne, da si ne moremo misliti, da je brez njih rešitev delavskega vprašanja sploh mogoča.

Delavska strokovna organizacija temelji na naravnem pravu človeku. To naravno pravo je tako bistvena pravica človeka, da mu je ne sme nihče

V težkih dneh

Kmalu bo minilo poldrugo leto, odkar je prevzelo besedo orožje pri preoblikovanju sveta. Zalostno je to dejstvo za človeka. V krvi in trpljenju mora človek šele spoznati, kje je prava pot, po kateri mora hoditi, da postane zopet vreden svojega lastnega življenja. Dalekovidnejši ljudje vseh narodov so že pred desetimi in več leti opozarjali na nevarne znake, ki so se v svojih obrisih že ponavljali na obzorju, pa vse ni nič pomagalo. Vsaka beseda je bila zastoj. Se celo kot motnje so bile take besede označene in prav pošteno je bil ožigosan tisti, ki jih je napisal. Človek naše generacije je drvel svojo pot naprej, dokler se ni ustavil tam, kjer je namesto pametnih ljudi prevzelo svojo nadaljnjo vlogo orožje.

In danes? — Samo sovraštvo govori brez usmiljenja. Milijarde ljudskega premoženja, nabrane in iztisnjene iz žuljev človeka, se pretapljaio v tople, ladje in letala, da uničujejo premoženja nasprotniku. Na drugi strani zopet obratno; drug drugega uničujejo, uničujejo sadove težkega in trdega dela.

Strahne bodo razvaline, ko bo konec žalostne človeške tragedije. Pogled na to razdejanje bo največji spomenik in opomin človeku za dolga stoletja, kam ga pripelje pot, če se oddalji od osnovnih načel, ki so neizpodbitna podlaga sreče in blagostanja.

V našo veliko srečo smo mi še vedno izven vojnega požara. Ali bomo do konca ali ne, nihče ne ve. Toda silno važna je za nas ta doba. Ni toliko važna, da mi uživamo mir, medtem ko drugi narodi krvavijo okoli nas, važno je predvsem to, koliko smo se mi sami oddaljili od osnovne zmote, ki je človeštvo pripeljalo do krvavega obračunavanja. Nad 15 mesecev smo imeli že časa na razpolago, da smo se lahko poglobili v to težko zmoto in jo popolnoma spoznali. Krenili bi že lahko proč od te poti in se notranje pripravljali na čase, ki bodo prišli. Vsak korak po stari kolesnici se prej ali slej lahko kruto maščuje nad nami samimi. Nič nam ne bo pomagala pri končnem obračunu ugotovitev, da smo se spretno izogibali vojnim zapletom. Novo življenje, ki se bo moralo poroditi iz dni trpljenja, ne bo veljalo samo za vojskujoče se narode, ampak bo zajelo ves svet in ga postavilo na popolnoma novo podlago. Vsako izmikanje tej končni ureditvi sveta bi pomenilo zopet le nove zapletljive in najbrž kakor po letu 1918. spet le pripravljanje na nove spopade.

In na to vprašanje bi morali misliti mi v času nevtralnosti. Naše notranje razmere in življenje moramo dejansko preusmerjati v duhu nove dobe, da nas ta ne bo dobila nepripravljene. Pisanje in govorjenje o novem času, o novem človeku brez dejstev, je lahko zgolj demagogija ali pa spretno izmikanje težkemu vprašanju, ki pa bo kljub temu nastopilo bodisi v lažji ali pa težji obliki. Časi se ne bodo prav nič spremenili, če bo današnji

človek svojo hišo le prepleskal ali pa sam oblekel samo novo obleko, ostal pa bo v njej stari grešnik, ki je do sedaj hodil isto pot kot tisti, ki se z orožjem v roki dejansko že bori.

Nov čas bo zahteval korenito spremembo, kajti težkih preizkušenj je bilo dovolj, prav tako pa tudi žrtev, ki so že padle in katere bodo še padle, dovolj. Današnji in bodoči človek bo zahteval za osnovo življenja novo zdravo rast, ki bo sigurno poročstvo v resnici novemu življenju.

Ta nov čas bo moral sloneti na pravici vsakega človeka do dostojnega življenja. Družabni red, ki je slonel na kapitalistični podlagi, da je človek služil le kapitalistični miselnosti sedanjega časa, bo moral izginiti. Nov red bo moral sloneti na vrednosti človeka, ne pa na vrednosti kapitala. Ravno v tem vprašanju bo morala nastati korenita sprememba. Nevtralne države, prav tako tudi naša, bi se v tej smeri lahko notranje pripravljale, s tem pa že tudi ustvarjale nov čas, v katerega bi z lahkoto in brez velikih pretresov vstopile.

Važno je pa to vprašanje predvsem za nas same. Naša dolžnost je, da vsakomur povemo svoje mnenje. Če moremo kaj prispevati k izboljšanju razmer, smo zadovoljni in veseli. Če pa naletimo na gluha ušesa, ni naša stvar in krivda. Naša naloga pa je, da v svoji skupnosti napravimo vse, kar je

v naši moči, da čas, ki prihaja, ne bo le beseda, ampak tudi dejstvo. Veliko bede, revščine, nesreče, gorja in prelite krvi je vzrok človeški materializem,

Človeka je podredil sebi in s tem vrigel v gospodarsko in duhovno propast ne le delovnega človeka, ampak, kakor vidimo danes, ves svet.

Zato pa moramo mi stremeti za novim redom, ki bo resnično odraz človeške volje in njegove notranjosti. Mi s kakimi ostanki preteklosti ne moremo in ne smemo imeti nobene skupnosti, ampak mora naše delo iti za ciljem, da je človek res stvarstvo božje in da to tudi postane. Krekovo geslo: »Delu slava, delu čast«, ki ga je pa meščanska gospoda izbrabila le v svoje agitacijske strankarsko-politične namene, nam mora postati zopet življenjsko geslo. Spoštovanje in ugled, pa tudi odločilno besedo v javnem življenju si bomo morali priboriti. Zato pa moramo vsikdar nastopati le kot zavedni delavci v svoji delavski skupnosti ne le za drobtinice, ki naj padajo z miz bogatinov, ampak tudi za čas, ko ti odpadki z miz ne bodo le drobtinice, ampak pravičen delež, ki delavstvu pripada. S. Ž.

Strokovna poročila — Zakaj ni prišlo do sporazuma pri Trboveljski premokopni družbi?

Strokovne organizacije so izdale spodnje pojasnilo rudarskemu delavstvu:

TPD je objavila v dnevnikih obvestilo, da je zboljšala rudarjem mezde in uvedla plačane dopuste za delavstvo ter s posebnim razglasom sporočila delavstvu, da stopijo nove plače v veljavo s 1. januarja 1941.

Delavske strokovne organizacije so 13. XII. 1940 vložile v smislu čl. 26 kolektivne pogodbe na TPD vlogo, da se pristopi k pogajanju za revizijo kolektivne pogodbe, ker je po indeksu Narodne banke draginja porasla za 124 točk v septembru na 133,9 točk v novembru.

Ko so bile s 1. oktobrom 1940 uveljavljene nove minimalne mezde, je delavska delegacija pri pogajanjih 15. oktobra 1940 pristala na zvišanje indeksne številke od 124,7 na 126 točk, da olajša sklenitev sporazuma, ter je bila trdno prepričana, da bo pri prihodnjih dovoljena draginjska doklada najmanj v oni višini, kolikor je narasel indeks Narodne banke, in to od temeljnih plač, ki so bile na novo določene v oktobru 1940.

pod raznimi pretvezami, je treba delavstvo nenehoma opozarjati na te nevarnosti in mu stavljeni za zgled kapitaliste. V zvezi industrijev je organiziran prav vsak podjetnik. Člani ne delajo nikakega vprašanja zaradi svetovnega nazora. Njihov skupni cilj in edina zapoved je: **Služiti skupnim interesom kapitala**. Vsak, kdor podpira te interese, je njihov prijatelj. Zakaj naj bi delavstvo ne posnemalo kapitalistov v tej točki?

Toda v tem stremljenju deluje kot nasprotnik ravno isti kapital, ki se tako bori za »obstoječi red« in ki proglašja za sovražnika človeštva vsakega, kdor noče priznati tega »obstoječega reda«. Vsak, kdor se zaveda, kako velikega in odločilnega pomena za človeštvo je pravična rešitev delavskega vprašanja, bo moral zavestno in z apostolsko gorečnostjo razširjevati načela, ki jih obsega papeška delavska okrožnica o delavskem vprašanju oziroma o pomenu delavskih strokovnih organizacij in o temeljih, na katerih naj bo zgrajena.

Pa še nečesa se moramo zavedati: **Izjem ni!** To velja posebej za tiste, ki se sklicujejo na krščanstvo, pa gredo preko teh načel.

Iz teh nekaj vrstic sledi, da vrši JSZ izrazito delavsko in krščansko poslanstvo s tem, ko stalno in dosledno razširja med delavstvom ideje, ki ga edine morejo dvigniti gospodarsko, predvsem pa duhovno in ga na ta način usposobiti za bodoče naloge.

gom za nižje kategorije obsolutno odklonilno stališče z utemeljitvijo, da so te kategorije že z banovo uredbo o minimalnih mezdah dobile znatno več kot je narasla draginja.

Delavska delegacija podčrtava, da so bile v teku leta 1938 in 1939 mezde mladoletnih delavcev pri TPD komaj 20 do 22 din na ših, mezde četrte kategorije od 26 din na 28,75 din na ših in nikakor niso zadoščale niti za najskromnejše preživljanje samca, in so se te mezde šele z banovo odredbo zvišale na 34 oz. 44 din.

TPD je odločno odklonila delavsko zahtevo, naj se prizna 8% povišek za mezde od 1. oktobra 1940 in je bila pripravljena dati mnogo nižji za stare mezde iz maja 1939. Delavska delegacija je imela pooblastilo, da lahko pristane na zvišanje samo v okviru najmanj 8%; da bi pa omogočili sporazum, je na lastno odgovornost svojo prvotno zahtevo znižala, in sicer za 3. kategorijo od 8 na 7%, za 4. in 5. kategorijo pa od 8 na 6%, medtem ko je za prvo in drugo kategorijo vztrajala pri 8%, ker je TPD že pri pogajanjih oktobra meseca izrecno izjavila, da bo pri novih prihodnjih pogajanjih morala 1. in 2. kategoriji dati nekaj več, da se s tem spet upostavi prejšnja razlika med posameznimi kategorijami.

TPD je odklonila priznani povišek od 1. decembra 1940, enako je odklonila izplačilo nabavnega prispevka ter je kot minimum ponudila:

za 1. kategorijo	6.6%
za 2. kategorijo	4.5%
za 3. kategorijo	3.3%
za 4. kategorijo	2.3%
za 5. kategorijo	3%

na mezde od 15. oktobra 1940. Istočasno pa je postavila zahtevo, da se v prihodnje pristopi k pogajanju šele, ko naraste draginja namesto sedaj dogovorjenih 6% šele pri povišanju za 8%.

Enako ni hotela podati nobene konkretne izjave glede uvedbe plačanih dopustov, zaradi česar je delavska delegacija, ki ni imela pooblastila za sprejetje tako nizkih poviškov, ki niso niti zdaleč ustrezali dvigu draginje, izjavila, da bo o predlogu TPD poročala delavstvu, ki naj odloči, ali naj se predlog TPD sprejme ali odkloni, odnosno dá delegaciji pooblastilo in navodila za pogajanja.

TPD pa

je enostavno uveljavila nove mezde in doklade z dopusti vred in to celo v nekoliko večji izmeri, kot je bil njen maksimalni predlog na pogajanjih.

Po obstoječi socialni zakonodaji ima delavstvo in podjetje dolžnost v primeru spora zahtevati poravnalni postopek, na katerem bi bilo možno doseči sporazum, in šele, če bi poravnalni postopek ne uspel, bi bila TPD upravičena do gornjega koraka.

TPD je v dnevnikih izjavila, da znaša dosedanje skupno zvišanje temeljnih mezd v primeri z mezdami od maja 1939 od 49,3% do 75%. Tudi ta navedba ni točna, ker ti poviški bazirajo na plačah, sklenjenih s kolektivno pogodbo z dne 6. 4. 1938, torej v času, ko o naraščanju draginje sploh še ni bilo govora.

Strokovne organizacije bodo ukrenile vse potrebno, da se ugotovi upravičenim zahtevam delavstva in prizna rudarjem povišek, ki ustreza dejanskemu dvigu draginje.

Ponovne redukcije tekstilnega delavstva v mariborski tekstilni industriji

Po novem letu so ponovno začeli reducirati delavstvo tekstilne industrije v podjetju Hutter in drug po vseh oddelkih, razen v oddelku za svilo; v podjetju Mariborske tekstilne industrije (Mauthner) v oddelku predilnice so reducirani po večini vsi moški; v tkalnici in predilnici podjetja Doctor in drug je reduciranih do sedaj okrog 100 delavcev in delavk.

Razumljivo je, da vlada med tem delavstvom velika zaskrbljenost, kako se bodo preživeli brez sredstev. V tovarni Doctor in drug je po želji delavstva in obratnih zaupnikov napravila ekspoziura JSZ vlogo na vodstvo podjetja, v kateri je predlagala, naj se redukcije izvedejo strogo po socialnem in gospodarskem vidiku delavstva. Na ustmeno tolmačenje obratnih

zaupnikov pri vodstvu podjetja je vodstvo pristalo na to, da bo odpuščalo le tiste delavce in delavke, ki niso odvisni le od zaslužka v tekstilni tovarni ter bodo zaupniki imeli priložnost, da sami ugotavljajo premoženjsko stanje tistih, ki pridejo pri redukciji v poštev.

Zaradi redukcij in stališča, ki so ga zavzeli obratni zaupniki in strokovna organizacija JSZ, se je sklical sestanek tekstilnega delavstva tovarne Doctor in drug za soboto 18. t. m. ob 4 popoldne. Sestanek je bil izmed najbolj obiskanih. Sestanek je otvoril tovariš Majer ter podal takoj besedo tovarišu Koresu, ki je delavstvu pojasnil vzroke redukcij in stališče, ki ga je zavzela JSZ pri redukciji. JSZ in obratni zaupniki so vztrajali odločno na

kratiti, tudi država ne. Iz omenjenega naravnega prava sledi nadaljnja pravica delavstva, da si svoje organizacije ustanavlja in vodi svobodno po svojem lastnem preudarku.

Po svobodnih strokovnih organizacijah je bilo torej prenešeno težišče v reševanju delavskega vprašanja na delavstvo samo. Delavsko vprašanje je le eno, in sicer: **Države in človeštvo morajo biti tako urejene in vodene, da bo uprava, gospodarstvo in družabno življenje vobče v skladu s pravičnostjo in poštenostjo.**

Ta cilj pa more doseči le enotno delavstvo. Če že ne more vladati med njim popolna duhovna enotnost, moramo delati na to, da bi bila ustvarjena enotnost vsaj v bistvenih delavskih vprašanjih. Tudi to je naloga poštene delavske strokovne organizacije, pred vsem pa krščanske.

V tem pogledu so v resnici velike zapreke. Često se pojavijo med delavstvom organizacije, ki si nadevlejo ime svobodnih in celo krščanskih organizacij, pa niso ne eno ne drugo.

Ravno zaradi tega je potrebno, da se delavstvo večkrat opozori na bistvena načela, na katerih mora biti zgrajena prava delavska strokovna organizacija.

Spričo naporov meščanstva, ki hoče ustvariti needinost med delavstvom

Kmetje in delavci, bodimo zavedni Krekovci!

Priobčujemo dopis, ki smo ga prejeli z dežele in ki je zanimiv posebno zaradi tega, ker obravnava potrebnost sodelovanja kmečkega in delavskega ljudstva. — Ur.

Ob 75 letnici rojstva nepozabnega očeta slovenskega krščanskega socializma, je primerno in zaradi današnje socialno-politične razrvanosti tudi potrebno, da si posebno kmetje in delavci pokličemo ponovno v spomin ona krščansko socialistična načela in nauke, ki nam jih je tako jasno in umljivo podal in tudi praktično uvedel naš oče pokojni dr. Krek.

Predvsem moramo poudariti, da je dr. Krek izmed vseh drugih najrazličnejših sociologov in politikov prvi — in dosedaj še vedno edini — sociolog, ki je uvidel, da vsa teža socialnega vprašanja leži v tem, kako obvarovati kmečki stan propadanja in zagotoviti delavstvu dovolj zaslužka. Komur se bo to posrečilo, bo rešil socialno vprašanje. Kajti jasno je: če kmet ne bi propadal in če bi delavstvo imelo dovolj zaslužka, bi tudi obrt, industrija, trgovina in sploh vse panoge narodnega gospodarstva uspevala. Vsak lahko uvidi, da je splošno blagostanje v družbi odvisno v največji meri od tega, da kmet in delavec dobro izhajata.

Najrazličnejši moške so to že poskusili na razne načine in tudi danes poskušajo. Pri vseh, kolikor nam jih je dosedaj znanih, pa opažamo več ali manj rekli bi — pristranosti; namreč v toliko, da so nekateri gledali bolj na kmete, drugi pa bolj na delavce. Celo med katoliškimi sociologi in politikih se tu pa tam to opaža.

Edini sociolog, ki je še najbolj pametno in praktično skušal rešiti socialno vprašanje, je bil po našem mnenju pokojni naš oče dr. Jan. Ev. Krek. Od drugih se je razlikoval v tem, da je pojmoval kmeta in delavca kakor nekako absolutno nedeljivo enoto. To nam menda dovolj jasno dokazuje dejstvo, da je spisal svoje prvo sociološko delo, ki je bilo namenjeno našemu delavstvu. »Zgodovino propadanja kmečkega stanu«. To so bile znamenite »Crne bukve kmečkega stanu«.

V propadanju kmečkega stanu je videl pok. dr. Krek pravi vzrok socialnega vprašanja. Spoznal je, da delavci niso nič drugega kakor obubožani kmetje in tlačani, kar so tudi v resnici.

To zavest je hotel v delavcih tudi najprej vzbuditi. Zato je tudi podal našemu slovenskemu delavstvu najprej v roko knjigo, iz katere je takorekoč moral vsakdo spoznati, da današnje delavstvo ni nihče drugi kakor obubožan kmečki stan.

V tem pojmovanju socialnega vprašanja dr. Kreka in v tem njegovem prizadevanju zbuditi zavest, da delavstvo ni nič drugega kakor obubožan kmečki stan, se najlepše in najjasneje vidi vsa veličina in modrost njegovega duha.

S tem je socialno vprašanje tako pojasnil in poenostavil, da ga lahko pravilno in zadostno ne samo pojmuje, ampak tudi samostojno praktično rešuje vsak tudi najbolj preprost človek, ako ima le količkaj dobre volje.

To dejstvo, da sta delavski in kmečki stan glede na socialno vprašanje kot nekaka absolutno nedeljiva enota, je povsem jasno in umljivo za vsakega, če količkaj resno misli in razmotriva o socialnem vprašanju. Saj je jasno, da se kapitalizem popolnoma neovirano uveljavlja v pogubo celotne družbe, ako se mu posreči obvladati in izkoristiti tudi samo en stan — kmeta ali delavca. Dejanske razmere in iz-

kušnja nas uči in nam dovolj jasno dokazuje to dejstvo.

Prav tako nam mora biti na temelju dejanskih razmer in gospodarskega razvoja jasno, da kmet in delavec po svojem značaju in namenu, katerega ustvarjajo vsakokratne potrebe v družbi, — tvorita vsak zase svoj poseben stan, ki sta po svojih gospodarskih in eksistenčnih razmerah tako drug na drugega navezana, da se socialno vprašanje samo enega teh dveh stanov sploh ne da rešiti, ker vpliva propast tudi samo enega teh dveh stanov z nujno silo gospodarskih naravnih razmer na neizogibno propast tudi drugega.

Tako vidimo, da sta kmet in delavec po svojem naravnem poklicu res dva različna stanova, ki pa sta glede na socialno vprašanje nekaka absolutno nedeljiva enota.

Tega se mora vsak kmet in vsak delavec dobro zavedati. Kajti edino od te zavesti je odvisno skupno tako umsko kakor stanovsko gospodarsko prizadevanje in uspešni napredek v boju proti sedanji kapitalistični, fašistični in komunistični nemoralni, ki ni nič drugega kakor praktično uveljavljanje liberalizma in brezverstva.

Zato je skoraj neumljivo, da se krščanski socializem dr. Kreka ne more razviti in razmahniti med našim delavskim in kmečkim ljudstvom, ko mu je dr. Krek vendar tako jasno pokazal prežalostno zgodovino o propadanju kmečkega stanu, iz katerega je nastal brezposelni delavec

Da bi delavce in kmete opozoril na pravi vzrok njihove revščine in jih usmeril v svojem prizadevanju za zboljšanje njihovega stanja, je začel dr. Krek obenem ustanavljati kmečke denarne in gospodarske organizacije med kmeti, ter strokovne, produktivne in konsumne organizacije med delavci.

Na ta načini nje hotel na eni strani zboljšati gospodarsko stanje propadajočega kmečkega stanu, na drugi strani pa dvigniti delavstvo do primerne moči in vpliva v politiki in gospodarstvu. Poleg tega pa kmeta in delavca obvarovati pred oduševskim izkoriščanjem v trgovini.

Takrat sta naš kmet in delavec zamisel krščanskega socializma dr. Kreka dobro razumela. Naši kmetje in delavci so ustanavljali posojilnice in hranilnice, najrazličnejše gospodarske, produktivne in konsumne zadruge ter strokovne in izobraževalne organizacije.

Predvsem pa so se mladi moške in fantje, žene in dekleta začeli zanimati za izobrazbo, čitanje knjig, knjižice in časopisov, ki so obravnavali takratna dnevna vprašanja.

Uspeh tega pokreta je bila čimdalje večja politična in gospodarska sposobnost našega podeželskega ljudstva, ki je končno doseglo popolno zmago nad takratnim kapitalističnim in liberalnim političnim tiranstvom. Naši oduševski in politični mogotci so izgubili svoj vpliv.

Tako je bilo takrat, ko je naše kmečko in delavsko ljudstvo sprejelo dr. Krekov krščanski socializem z vso svojo voljo in z vso dušo. V dr. Kreku je videlo ljudstvo duhovnika, politika in narodnega gospodarja. Kmet in delavec sta kar teknila vsak v svojem stanu in po svojih priložnostih, da čim popolneje uveljavita in preizkusita dr. Krekove zamisli in nauke...

Kaj pa danes? — Ali ni propadanje kmečkega stanu in beda delavstva še tisočkrat hujska kakor ob času rajnega dr. Kreka?

Ali niso vse njegove zamisli, njegovi nauki in vse njegove organizacije še

šna izplačila s porastom draginje, potem se je treba čuditi, da to delavstvo s tako potrepljivostjo dobesedno strada. Iz tega sledi, da bo nujno potrebno začeti borbo za zvišanje temeljnih mezd vsemu tekstilnemu delavstvu. Delavstvo tudi protestira proti temu, da so ga zaradi skrajšanega delovnega časa potisnili v nižje razrede bolniškega in starostnega zavarovanja. Delavci, ki so bili poprej zavarovani v 10. in 11. razredu, so sedaj po novi uredbi zavarovani le v 4. in 5. razredu zavarovanja.

Zelo zanimiva je bila tudi ostala debata na sestanku. Na vsa vprašanja so dajali obratni zaupniki in zastopnik organizacije pojasnila.

prav tako uspešno sredstvo za rešitev iz sedanje splošne gospodarske in moralne krize?

Ali ni tudi danes zasebna in združna samopomoč v smislu versko moralnih nauk krščanstva za kmeta in delavca še najzanesljivejša in najlaže dosegljiva rešitev?

Kmečki in delavski moške in fantje — Premislite to in skušajte ob 75 letnici rojstva dr. Jan. Ev. Kreka zopet na novo oživiti njegov duh, ki naj nas vse vodi po poti pravega pojmovanja

o socialnem vprašanju k rešitvi iz sedanje in vsake krize, ki je edinole v gospodarski osamosvojitvi in stanovski vzajemnosti kmeta in delavstva.

Kmetje in delavci, bodimo zavedni Krekovci, da se v smislu in cilju dr. Krekovih idej in nauk ustvari enotna miselnost in stremljenje vsega kmečkega in delavskega ljudstva v boju za socialno pravičnost, demokracijo, svobodo in gospodarsko osamosvojitve kmeta in delavstva!

Posavski kmet.

Prehrana

Krušnih nakaznic še miso dobili. Nekateri občine so že popisale prebivalce-konsumente in jim dodelile količino moke. Zgodilo pa se je že sedaj, ko še pravega začetka ni bilo, da potrebne in nizko odmerjene količine moke za posamezne občine ne zadostujejo. Delavec ima predpisanih pet kilogramov moke, kar je za vsakega delovnega človeka popolnoma premalo, a sedaj že prvi mesec te količine ne more dobiti! Prav dobrohotno hočemo povedati, da tak način preskrbe ne bo vodil do uspešne rešitve tega vprašanja. Kar se določi — če tudi premalo, naj se potem gotovo tudi preskrbi in se s tem nihanjem ne razburja delavskih množic. Vso zadevo pa bi bilo treba že prej bolj premisliti in prav odločiti, komu se bodo živilske nakaznice sploh dale in komu ne. Ker pa te pomanjkljivosti obstajajo, se je dogodil primer, da je srednji kmet zahteval krušno nakaznico in je ni dobil. Ker je menil, da mu je odklonitev škodoželjno povzročil najbližji član ob-

činskega prehranjevalnega odbora, je prišel na njegovo stanovanje in nastopil takole: »A, ti si tisti hudič, ki si mi moko požrl!« Razbil mu je v stanovanju vrata in preganjal mirne ljudi v hiši.

Kaj se bo še vse dogajalo, si lahko predstavljamo. Zato je naš klic po ureditvi teh razmer upravičen. Dajte prehranjevalnim odborom po občinah in tudi pri »Prevodu« odločilno sodelovanje. Oblast sama pa naj stori vse, da dobi Slovenija od svoje države, kar ji pripada.

Ako bo delavstvo videlo, da je vse storjeno, kar bi se lahko naredilo, bo tudi razumelo, zakaj doprinaša toliko žrtve za prehod današnje krize v prehrani.

O verižništvu pa prihodnjič.

Noben javni lokal v delavskem kraju ne sme biti brez našega glasila »Delavske pravice«!

Važen odlok vojnega ministra glede orožnih vaj

Minister vojske in pomorice je izdal tole naredbo:

Obveščam sem, da so se ob priliki pozivanja vojaških obveznikov na orožne vaje lansko leto dogodili primeri, da so bili posamezni obvezniki ponovno pozvani na orožne vaje, nekateri celo po petkrat, dočim drugi sploh niso bili na orožnih vajah. Tako ravnanje pri pozivanju vojnih obveznikov bi lahko imelo zelo neugodne posledice v pogledu vzdrževanja in dviganja morale v onih slojih ljudstva, iz katerih se pozivajo najštevilnejši obvezniki. Zaradi tega odredim:

1. Poveljniki armijskih in divizijskih oblasti naj pošljejo načelnike svojih štabov in njihove pomočnike v posamezna vojaška okrožja, kjer naj izvrše pregled in ugotove, ali in v koliko primerih so bili posamezniki ponovno poklicani na orožne vaje.

2. Za primer, da se ugotove taki ponovni pozivi na orožne vaje zaradi nepravilnega ravnanja posameznih organov pri vojaških okrožjih, se morajo krivci poklicati na najstrožjo odgovornost.

3. Ker bo po vsej priliki tudi letos potrebno pozivati obveznike na orož-

ne vaje po skupinah, naj poveljniki armijskih in divizijskih oblasti sestavijo podroben načrt za klicanje na orožne vaje in vodijo o tem natančen pregled, da bi se v prihodnje preprečili podobni primeri. Po sestavi načrta za klicanje na orožne vaje se mora strogo upoštevati, da se gospodarsko šibkejši obvezniki in njihova živina kličejo na orožne vaje v takih letnih dobah, ko je to najlaže združljivo z njihovim gospodarskim udejstvom, bodisi v kmetijstvu, trgovini ali drugih gospodarskih panogah.

4. O vseh ugotovljenih nepravilnostih pri klicanju na orožne vaje v letu 1940 naj mi poveljniki armijskih in divizijskih oblasti dostavijo do 15. februarja podrobno poročilo o vsakem posameznem primeru.

Preklic

Podpisani Podakar Albin, tovarniški delavec v Skofjeloški predilnici, preklicujem kot neresnično, kar sem izrekel o Franko Ivanu, tov. delavcu v Skofjeloški predilnici, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Podakar Albin.

K otvoritvi ekspoziture Del. zbornice v Kranju

V nedeljo so otvorili poklicani činitelji ekspozituro Delavske zbornice v Kranju. Ekspozituro bo vodil g. Gaser Albin, bivši zastopnik ZZZ pri Centralnem tajništvu Delavskih zbornic. To mesto pa je moral pozneje zapustiti. »Slovenec« je o tem dogodku pisal zelo na široko, kar je seveda prav, ker je s tem pokazal, da se za delavsko vprašanje zanimajo tudi ljudje, o katerih smo do sedaj mislili, da nimajo za to posebnega veselja. Vprašanje nastaja pri tem le, ako bi to zanimanje pokazali tudi takrat, če bi to otvoritev izvedle svobodne delavske organizacije, ne le slovenski del Jugorasa. Prav pa ni, da »Slovenec« poroča, da se je v imenu JSZ otvoritve udeležil tudi naš član tov. Zorman. Mi vemo, da se je tov. Zorman udeležil otvoritve kot oseba, ne pa kot zastopnik. Tudi radovednost igra včasih pri takih prilikah svojo vlogo. Nadalje poročajo prizadeti v »Slovenec«, da so se po končanih formalnostih vsi člani uprave Delavske zbornice ter zastopniki strokovnih organizacij tako ZZZ, JSZ in NSZ pomudili nekaj ur v prijaznem, prijateljskem razgovoru, pri katerem so ugotovili, da so si pogledi skoraj docela enotni in da bo treba vrste delavskega stanu za vsako ceno organizacijsko strniti ter odstraniti vse ovire, ki skušajo delavski stan brez potrebe razdvajati.

Kaj se je ugotovilo pri tem zname-

nitem sestanku, nam ni znano. Ne moremo pa verjeti, da so se ugotovili »skoraj« enotni pogledi, ker so si ti pogledi načelno docela nasprotni. Svobodna delavska strokovna organizacija ne more imeti s kako današnjo ZZZ nikdar enotnih pogledov. Svobodna delavska organizacija po svojih načelih zahteva svobodo delavskega organiziranja, zahteva svobodo delavskega delovanja v delavskih zavodih, nato zahteva odločno svobodne in tajne volitve v te zavode. Vseh teh zahtev pa ZZZ ne pozna. Zato o enotnem pogledu med JSZ in ZZZ ne more biti govora in je tako pisanje le zavajanje javnosti. Da bo treba delavske vrste strniti ter odstraniti vse ovire, ki skušajo delavski stan brez potrebe razdvajati, to je pa tudi naša misel, toda najprej bo treba res odstraniti tistega, ki jih namenoma razdvaja, to pa ni nihče drugi kot oni sami. To bo dokazalo delavstvo takrat, ko bodo volitve delavskih obratnih zaupnikov, volitve v Delavsko zbornico in Okrožni urad. Razpišite te volitve, pa boste videli, kje so tisti, ki razdvajajo delavske vrste.

Končno pa še tole k poročilu, da ne bo ZZZ mislila, kako vlogo igra v kranjski okolici. V tej okolici je okrog 5000 delavcev. Otvoritve ekspoziture se je udeležilo okrog 180 delavcev, dopoldanskega tečaja pa okrog 20 delavcev. Te številke povedo veliko!

stališču, da se ne sme odpustiti niti en delavec ali delavka, ki je odvisna le od zaslužka v tovarni. Delavci in delavke so to stališče v celoti odobrili. Nadalje je tovariš Kores tudi pojasnil važnost volitev obratnih zaupnikov. Povedal je, da bi se volitve v smislu zakona morale vršiti v januarju. Ne po naši krivdi pa so volitve sedaj preložene na poznejši čas. Delavstvo se zaradi takšnega zavlačevanja volitev obratnih zaupnikov razburja in zahteva, da se volitve vršijo zakonito, to je meseca januarja.

Nekateri tekstilni delavci so ob tej priliki prinesli s seboj tudi svoje izplačilne listke. Iz teh je bilo razvidno, da dobijo kot 14 dnevno izplačilo neto od 248 do 289 din. Če primerjamo tak-

Do naših krajev

Jesenice

Razglas krajevne bratovske skladnice na Jesenicah. Za vse upokojence in njihove družinske člane, ki so se prijavili za prostovoljno bolniško zavarovanje pri krajevni bratovski skladnici na Jesenicah, se bo vršila zdravniška služba tako, da bo ordiniral: dr. Hafner Jože za zavarovane upokojence v ambulanti bolnice dnevno od 8 do 10 dopoldne; dr. Ceh Milan v ambulanti bolnice dnevno od 8 do 10 dopoldne za vse družinske člane, ki bivajo v okolišju: Vrba, Smokuč, Dolslovec, Breznica, Selvo, Breg, Žirovnica, Moste, Potoki, Javorniški rovt, Koroska bela in Javornik do bolnice, ter za vse zavarovance in njihove družinske člane iz navedenega okolišja po potrebi tudi na domu bolnika. Dr. Keržan Bartol v ambulanti bolnice dnevno od 14—16 za vse družinske člane, ki bivajo v okolišju: Jesenice, Hrušica, Planina, Plavški rovt, Pod Mozakljo, Blejska Dobrava, Pod Kočno, Na Kočni, Poljane in Javornik do bolnice, ter za vse zavarovance in njihove družinske člane iz navedenega okolišja po potrebi tudi na domu bolnika. Dr. Behevc Jakob v Radovljici v ordinacijskih urah ter po potrebi tudi na domu bolnika za vse zavarovance in njihove družinske člane iz Radovljice in njene okolice, to so vasi, ki so znotraj črte: Rodne, Poljče, Begunje, Sv. Lucija, Leše, Brezje, Ljubno, Podbrezje, Podnart, Ovsišje, Kropa, Kamnagorica, Lipnica, Lancovo, Lesce, Hraše, Studenčice, Rodne. — Dr. de Gleria Jakob, Bled, v ordinacijskih urah ter po potrebi tudi na domu bolnika za vse zavarovance in njihove družinske člane z Bleda in njegove okolice: Gorje, Zasip, Podhom, Ribno in Bohinjska Bela. — Dr. Wolf Vlado v Bohinjski Bistrici za vse zavarovance in njihove družinske člane iz Bohinjske Bistrice in okolice. — Bolniški listi se bodo izdajali v pisarni bratovske skladnice na Javorniku (bolnica).

Maribor

V soboto 25. t. m. bo seja tekstilne skupine ob pol 4 popoldne v prostorih ekspozitive JSZ, Sodna ulica 9/III (Delavska zbornica). Na seji se bodo obravnavala važna vprašanja tekstilnega delavstva. Zaradi tega je udeležba za vsakega člana skupine strogo obvezna. Sklep seje tekstilne zveze, ki se je vršila 14. septembra 1940 v Mariboru, je bil naslednji: Za vsako tekstilno tovarno se vršijo tedensko enkrat sestanki organizacijskih zaupnikov, in sicer: Mariborska tovarna svile (Matos svila), Radvanje: vsak ponedeljek ob 9 dopoldne ali pa ob 4 popoldne; »Vesna« akumulator: vsak ponedeljek ob pol 7 zvečer; »Jugosvila«: vsak torek ob 9 dopoldne ali ob 4 popoldne; »Atama«, Košaki: vsako sredo ob 9 dopoldne ali ob 5 popoldne; Mariborska tekstilna tovarna (Mauthner): vsak četrtek ob 9 dopoldne ali ob 4 popoldne; Hutter in drug: vsak petek ob 9 dopoldne ali pa ob 4 popoldne; Doctor in drug: vsako soboto ob pol 4 popoldne; Ehrlich: vsako nedeljo ob pol 10 dopoldne. Udeležba na sestankih je obvezna za članstvo tekstilne skupine in tudi za organizacijske zaupnike po mariborskih tekstilnih podjetjih. Na sestankih se bo obravnavala le snov, ki je nujno potrebna delavstvu za izboljšanje sedanjega položaja.

Radeče pri Zidanem mostu

Dne 15. januarja bi bila kmalu strašna usoda zadela vse naše papirniško delavstvo. Okrog 10 dopoldne je začelo goreti v podstrešju stanovanjske hiše šefa g. Ragg, ki stoji v neposredni bližini tovarniške stavbe. Papirniški delavci so bili takoj pri reševanju, prav tako tudi gasilci iz Radeč s svojo motorno in ročno brizgalno. Takoj za njimi so prišli tudi gasilci iz hrastniške steklarne s svojo motorko in dobro izvežbanim moštvom, ki se je vsestransko dobro izkazalo. Prišli so tudi gasilci iz Celja in Vrhovega, ki jim ni bilo treba stopiti v akcijo, ker je bil ogenj okrog 12 že popolnoma pogašen. — Vročina je bila precej huda, tako da so šipe na tovarniških prostorih v precejšnjem številu popokale; druge poškodbe tovarna ni utrpela. Škoda je zelo velika. V podstrešju so bile tri sobe s pohištvo, ki ga ni bilo mogoče rešiti, ker se je ogenj zelo hitro razširil na vse podstrešje. Kar je bilo pohištva v prvem

nadstropju, so pa delavci rešili. Kako je ogenj nastal, ni ugotovljeno. Nesreče pri reševanju ni bilo.

Guštanj

V nedeljo 26. t. m. bo članski sestanek kovinarjev JSZ ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Cvitarč v tretji sobi. Na sestanku bo poročal zastopnik JSZ tov. Kores Martin iz Maribora. Pridejo naj gotovo vsi člani!

Nazarje

Člani in članice skupine JSZ, v nedeljo 2. februarja 1941 ob 9 dopoldne redni letni občni zbor naše organizacije. Občni zbor je obračun dela, o katerem poročata odbor svojim članom na koncu leta. Vljudno vabimo vse članstvo, ki se zaveda dolžnosti do organizacije, na občni zbor, da presodi, če je bilo delo odbora pravilno in za delavca koristno. Se bolj važno pa je, katere ljudi boste izvolili, da bodo v prihodnjem letu zastopali vaše koristi in pravice. Zato naj občnemu zboru prisostvujejo vsi člani!

Moderne pletenine • Karničnik. Neboščnik

Razgledi

Splošno je pričakovanje, da bo višek sedanje vojne v letošnji spomladi, vsaj kar se tiče sil osi. Nemčija in Italija bosta storili vse, da bi letošnjo spomlad pripeljali vojno h kraju. Splošno je sodba, in to podpira tudi nemško in italijansko časopisje, da bo poskus za napad na angleški otok letos neizogiben. Več rgibanja je o tem, katera bojišča v Evropi in po svetu bodo poleg Anglije pozorišče za težke boje. Tu naštevajo: Gibraltar, zasedbo Francije, zasedbo Sirije, napad na Turčijo in Grčijo, protiofenziva v Libiji, letalski napadi na vse angleške postojanke v Sredozemskem morju. Angleški listi povedo o ugibanjih za bližnjo bodočnost manj. Pripravljajo se prav tako za spopade na vseh frontah.

Angleži se motijo, tako piše turinška »Stampa«, ako mislijo, da bi bojišča v Sredozemskem morju in v Afriki mogla postati glavno in odločilno torišče vojne. Pravi, da bo iniciativa tudi na teh bojiščih kmalu prešla v roke sil osi, toda odločilen spopad se bo dovršil na angleškem otoku. Na časniškarskih konferencah v Rimu povedo, da je treba že v začetku meseca februarja pričakovati največjo aktivnost bojev na vseh italijanskih frontah. To povečano delovanje je pospešila Amerika, katero hočejo sile osi pač prehiteti, da bi njena pomoč prišla prepozno.

Bolgarski narod v svoji večini zahteva samo eno politiko: mir in resnično nevtralnost brez vsakršnih vojaških zvez, pravi letak, ki so ga izdali prvaki raznih razpuščenih bolgarskih strank. Obračajo se proti politiki, ki jo vodi sedanja vladna skupina, in tudi proti levici, o kateri pravijo, da hoče, da postane Bolgarija Estonska, desnica pa da hoče iz Bolgarije napraviti iz Bolgarije drugo Romunijo. Letak pravi, da se mora Bolgarija poslužiti istih metod, katere so ji dale južno Dobrudžo. V nasprotju s tem, kar je rekel Filov, da mir ne odvisi od Bolgarov, pravi letak: Bodočnost in mir sta odvisna največ od nas samih.

Neposredne nevarnosti za Turčijo ne vidim, je izjavil turški zunanji minister. Turčija seveda porabi vsako priliko, da se pripravlja za vse, kar bi moglo priti. Prejšnji teden so se končala posvetovanja turškega in angleškega generalnega štaba. Poročilo ni bilo izdano in bi seveda tudi ne povedalo, kakšne vojaške načrte so izdelali za vse različne primere vojnih dogodkov. Ob tej priliki so pisali neki listi, da so med drugimi izdelali tudi načrt za osvojitve Dodekaneza od posesti Italije.

Francija mora prinesiti dokaze, da res hoče sodelovati pri »novem redu« v Evropi, za katerega se je izjavila. Tako izjavljajo nemški krogi. Predvsem gre tu za dokaze, da je Francija pripravljena dati Nemčiji na razpolago letalska oporišča in vojne ladje. Najboljše jamstvo za Nemčijo bi bilo, ako bi Laval spet prišel v vlado. Ta teden je Petain zopet začel razgovore z Lavalom. O razgovorih je bilo dano poročilo, ki pravi, da so bila odstra-

Črna pri Kamniku

V nedeljo 26. januarja 1941 ob 2 popoldne bo v gostilni Janeza Osolnika v Črni sestanek skupine Črna-Kaolin. Zastopnik centrale bo poročal o našem strokovnem položaju in gibanju za zvišanje plač. Udeležba naj bo točna in polnoštevilna.

Vir

V nedeljo 26. januarja ob ob 15 v prostorih gostilne Marincej članski sestanek strokovne skupine tekstilnega delavstva. Pride zastopnik centrale. Po članskem sestanku bo sestanek Kršćanske delavske mladine. Vse članice, posebno mlajše, vabimo, da se tudi tega sestanka v čim večjem številu udeležite!

Zagorje

Pred nekaj dnevi smo brali v »Delavski politiki« namigavanje, da se neka organizacija in pred vsem neki njen član in obratni zaupnik bavijo s prekupčevanjem s prašiči. Sicer pri zadevi organizacija nima opravka; če pa njen član proda tovarišu kakega prašiča po nizki ceni, to pa menda ne bo greh proti delavskemu razredu, ali ne? List, ki hoče veljati za delavskega, bi se pač ne smel smešiti s takimi opletanji. Sodrugi, takele babje čenčarije se vam prav nič ne podajajo!

njena mesoglasja, ki so pripeljala do dogodkov dne 13. decembra«. Kakor znano, je takrat Petain odslavljal Lavalu iz vlade, mu odredil hišno preiskavo in ga za nekaj časa zaprl. Nemčija dela na to, da se ta spor poravnata.

Novo bojišče za Nemčijo pomeni delovanje nemškega letalstva iz italijanskih tal, predvsem iz Sicilije in Libije. Napadajo predvsem angleške ladje, ki so doslej le z malimi ovirami plule po Sredozemskem morju. Dalje so pogosti napadi na angleško oporišče na Malti. Začeli pa so se tudi napadi na egiptovsko ozemlje in na Palestino.

Japonska dela velike priprave za primer, da se zaplete v vojno z Anglijo in Ameriko. Zadnji čas so vedno bolj pogosta posvetovanja vojaških voditeljev s politiki. Za primer, da bo ameriška pomoč tako velika, da bosta Italija in Nemčija napovedali Ameriki vojno, bo morala to storiti tudi Japonska, ki bo v prvem razdobju imela tudi največje naloge.

Do skrajne meje moramo pomagati Angliji, je rekel v svojem govoru bivši ameriški poslanik v Londonu. To izjavlja tudi večina ameriških politikov z Rooseveltom na čelu. Dejansko se tudi ameriška pomoč iz dneva v dan veča ter dosegajo izdatki za oboroževanje Amerike in Anglije bajne vsote.

Osemajst tisoč poljskih vojakov, ki so se bojevali na francoski fronti, je prišlo ob umiku na švicarsko ozemlje. Gotovo jih je pa še več padlo. Dočim bodo sedaj francoski vojaki lahko odšli nazaj v Francijo, bo moralo ostati 18.000 Poljakov še v internaciji.

Obupen glas našega viničarja

Prejeli smo pismo od našega tovariša iz Slovenskih goric, ki ga v izvlečkih priobčujemo. Ur.

Znane so vam razmere, v katerih živi danes delavstvo, znana vam je neznošna draginja, zato si morete misliti, v kakem položaju smo viničarji v tej strašni zimi in brez vsakega zasluzka. Dovolite, da vam nekoliko opišem svoj položaj, v katerem živim z družino to leto.

Že nad dva meseca nisem zaslužil niti pare, ker delo v vinogradu počiva. Ko smo še imeli kaj posla, smo zaslužili po 10—12 din na dan. Gotovo je, da nam od tega ni moglo kaj ostati za zimske mesece, ker moramo vendar tudi pozimi jesti. Meseca junija in julija lanskega leta, ko se da kaj zaslužiti tudi v naturi, n. pr. mladev za žito itd., sem bil na orožnih vajah. Malenkostna podpora za tisti čas je šla sproti za živež in za drugo za ženo in otroke. Od tega ni moglo kaj ostati za zimo, ker še za sproti ni bilo, a jaz nisem dlje časa nič prislužil v času, ko je bila dana možnost za to. Doma mi je zraslo nekoliko fižola, krompir je segnil zaradi deževne letine, kar je ostalo, mi je zmrznilo v tej zimi.

Tako sem sedaj sredi zime brez ži-

Brezposelne podpore

V zimskem navalu brezposelnih na Borzo dela marsikdo ne dobi v redu brezposelne podpore. Kdor želi, da bi za njega intervenirali na borzi, naj z dopisnico sporoči tozadevno željo. Poleg naslova naj napiše tudi številko, ki mu jo borza napiše v delavski knjižico. Ta številka je napisana proti koncu knjižice čisto zgoraj. Navede naj tudi, koliko časa je že, odkar je vrnil polo za podporo, oziroma kdaj je zadnjič prejel podporo.

veča, brez vseh sredstev za življenje ter nimam kruha že cele tedne, da bi ga dal vsaj otrokom. Obračal sem se za pomoč že na bansko upravo ter na vse strani, a brez uspeha, ker nisem edini, ki prosim in trkam za pomoč.

Delavska zbornica je sicer poslala za viničarje neko pomoč, baje 50.000 din, dobili so jo pa samo »zeleni«, drugi nič. (Za tem navaja, kaj vse je moral prestatiti, ker je ostal zvest našim JSZ in se ni uklonil, da bi stopil v zeleno viničarsko zvezo.) Vse, kar sem navedel, je pripomoglo do bede, v kateri se sedaj nahajam ter si ne znam in ne morem pomagati. Gospodarja bi prosil za posojilo, ki bi ga tudi gotovo dobil, toda če sem mu kaj dolžan, mu bom moral spomladi delati za vsako plačo. Mislim, da se bodo naše minimalne mezde vendarle mogle dvigniti od 12 din dalje, ker že skoraj 1 kg moke toliko stane, kolikor zaslužim jaz za 10 ur dela. Sedaj v zimi pa še tega ni ter do aprila gotovo ne bo še nikakega zasluzka za nas.

Vse tovariše pri JSZ najlepše prosim, da mi sedaj v sili pomagajo.

Poziv uredništva: Vse zavedne tovariše in tovarišice prosimo, da se ob branju gornjega pisma vsaj nekoliko zamislijo v obupno stanje moža, ki kljub vsemu zvesto stoji v naših vrstah, obenem pa se nahaja v najhujši stiski s svojo številno družino. Čeprav so časi za nas vse hudi, take bede in lakote še ne poznamo. Zato se gotovo nihče od nas ne bo pomišljal odreči se nekaj dinarjem in storiti svojo tovariško ter človeško dolžnost, da trpečemu tovarišu pomagamo ter njemu in družini olajšamo gorje. Centrala je za prvo silo poslala nekaj podpore, vendar to ne bo zaleglo. Zato prosimo uredništvo vse tovariše in tovarišice, da med seboj zberejo čimveč prispevkov ter jih pošljejo uredništvu, ki jih bo sproti nakazovalo našemu zavednemu in v bedi se nahajajočemu tovarišu. (Če boste pošiljali po položnicah, jih označite v srednjem delu s šifro »viničar«. Pomoč je nujna! Pokažimo, da tovarištvo med nami ni umrlo!

Zapiski

Neresnična vest. Po deželi se razširja vest med delavstvom, da je naša Jugoslovanska strokovna zveza razpuščena. Za nekaj tovarišev nam je o tem javilo. Od kje prihaja ta vest, nam ni znano, gotov pa od tam, kjer to težko čakajo. Zato naj se naši člani ne pustijo begati s kakimi takimi novicami, ki imajo svoj poseben namen. S podvojenim delom v naši JSZ odgovorimo vsem razširjevalcem podobnih vesti, da JSZ še obstoja.

Pozivamo

vse tiste skupine, ki nam še niso nakazale denarja za koledarčke ali pa vrnilo neprodanih izvodov, da to takoj store! Skupino, ki nam do konca januarja ne bo vrnila neprodanih izvodov, bomo obremenili za gotovino. To pa iz opravičenega razloga, ker pozneje koledarčkov ne bo mogoče prodati in bomo imeli od tega samo škodo! — Centrala JSZ.

Delavska GLASILO PRAVICA KRŠĆANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon šte. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.994.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rosman Joško v Ljubljani. Izdaja za konzorij »Delavske pravice« Srečko Žamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. s. o. s. v Ljubljani, Tyrševa s. 17 (Maks Blojce)